

01430

Kaustein

B 739/44

CII.

1

ILLUMINATIONEN I STOCKHOLM,

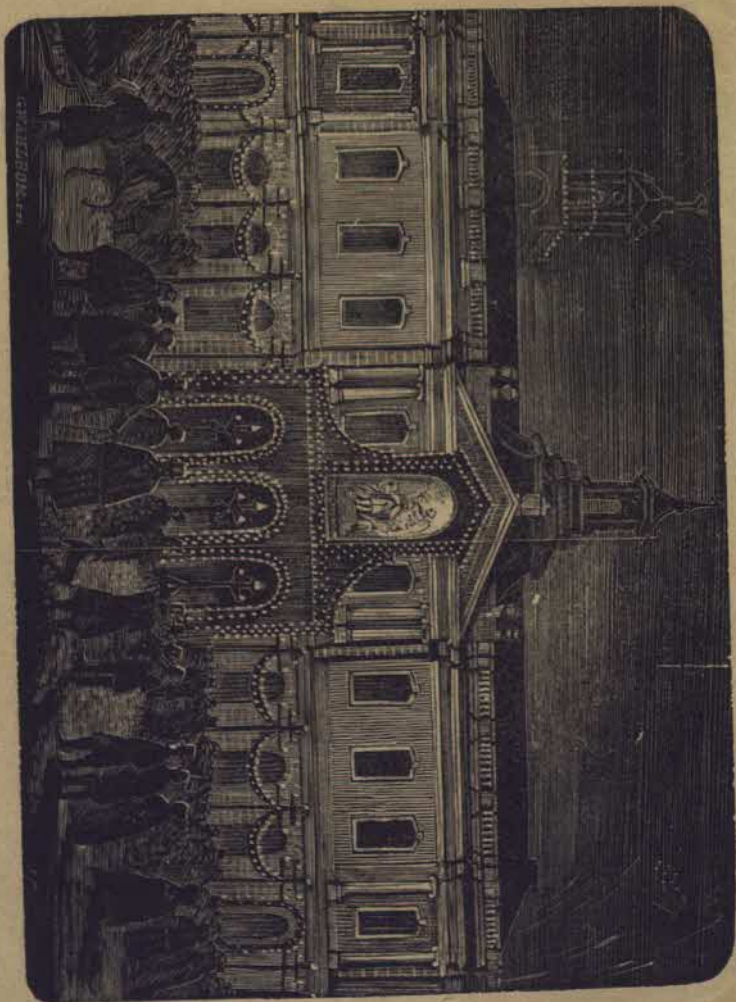
DEN 9 FEBRUARI 1853.

Med teckningar af Xylografen G. Wahlbom.

STOCKHOLM.

P. A. HULDBERGS FÖRLAG.

MINNE

AF

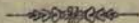
ILLUMINATIONEN

I

STOCKHOLM,

DEN 9 FEBRUARI 1853.

Med Teckningar.

STOCKHOLM.

P. A. HULDBERGS FÖRLAG.

1853.

1853

THE JOURNAL OF

STOCKHOLM

BY J. H. MARCUS

1853

STOCKHOLM.

TRYCKT HOS ISAAC MARCUS,
1853.

Inledning.

I Sveriges historia, såväl den som står tecknad i häfden, som ock den som, ännu lefvande, i hvarje ögonblick uppenbarar sig i folklynnets, röjer sig omissskänligt att Svensken är konungsk. Liksom Englands och Ungerns folk, utom Skandinavien de enda nationer som inom Europa förstå hvad friheten betyder, har Svensken alltid vetat sammanbinda kärleken till konung med kärleken till fädernesland. Under alla skiften, olycka eller medgång, under alla inflytelser — än af despotismen från regent, från aristokrati eller prestvälde, än af förledelserna från en gycklande och meningslös frihet — alltid har den bottenstarka, gedigna Svenska stammen bibehållit kärleken till Sveriges konung, betraktad såsom den sanna frihetens pålitligaste värn.

En lång tid af försök att på Europas jord nyplantera folkdespotismen har också hos oss funnit den tomma återklang som endast i tomma hufvuden kan genljuda. Det har likväl varit fruktlöst. Väl har det offentliga ordet mången gång

talat denna tomma frihets, folkdespotismens, ord, i namn af millioner; men dessa millioner, hvilkas röst aldrig samnad hördes i dessa frågor, hade sin gamla rotfasta åsigt inom sig. Vi äro konungadömets republikaner, icke folkväldets, så säger häfden, så uttalar sig också nationen, då den någon gång talar sjelf. Det har den i sednaste tiden gjort, och en uppgift derom tillhör äfvenledes häfden; vi lemna denna uppgift härmedelst åt historien.

Sveriges nuvarande konungahus, omplanteradt från Söderns grund, kalladt genom vördnaden för bragder och ett ädelt, fromt sinne, har funnit trefnad i det gästvänliga Norden, och förkofrat sig, och den gamla stammen har skjutit starka grenar emot Nordens himmel. Redan hade dessa förgreningar hunnit till trenne slägtleder, aldrig störda utaf plötsliga och oföväntade pröfningar, när, under året 1852, liksom efter ett åskslag från öppen himmel, sorgen för första gången tog sitt läger i konungaborgen. Den ene af konung Carl XIV:s lofvande sonsöner nedsjök på sjuksängen och snart derefter i dödens famn — af alla ansedd värdigare att lefva för himlen än för jorden. Det slaget kändes djupt i Svenskens hjerta, — och kändes ännu, fastän fäderneslandet endast liksom på afstånd förnummit värdet af denna milda natur, som tycktes

utgöra, och som utgjorde, försonings- och sammanhållningsbandet både inom konungafamiljen och mellan denna och nationen.

Genast efter en sådan olycka for ett hemskt och hastigt rykte kring stad och land. »Kungen är sjuk!» Den som sett och hört huru detta rykte upptogs, kunde, om afund tärde hans hjerta, fått den starkaste näring för denna oädla känsla. Det var värdt att lida kroppslig sjukdom för att vinna öfvertygelsen om att så odeladt tillhöra nationen, så fullt vara innesluten i hennes ohycklade välvilja.

Alla partiets bekännare — kanske rättare sagdt hvarochen, af hvilken meningsfraktion han än måtte vara, yttrade ohyckladt sitt deltagande, sitt bekymmer, sina varma önsknigar för konungens tillfrisknande. Ordet är fritt, om ej »i Svensk konungasal», dock i alla andra Svenska salar; man har också icke sparat på denna frihet, och om man tänkt annat än godt, välvilligt, konungskt, skulle man hafva yttrat det; men med en visshet, som gäller för Sveriges historia, kan här försäkras att utan undantag *alla* förenade sig om den öfvertygelsen, att Sverige var hotadt med en stor förlust, om konung Oscar, förtidigt såsom det för menniskors ögon syntes, skulle bortgå.

Under långa veckor, eller månader, var oron tecknad i mångens ansigte, uttalad af alla när helst ämnet förekom (och det förekom i hufvudstaden dagligen och flere gånger om dagen i de flesta kretsar). Ändtligen vid jultiden, således efter två

månader af orolig väntan, hördes trösteordet att konungens sjukdom vändt sig. Snart började man i flere bland städerna, såväl i Norrige som Sverige, gifva luft åt sin glädje. Man gaf festmåltider åt de fattige, och fröjdade sig i enskilda samqväm. Hufvudstaden hade, liksom hela de båda rikena, nödtvunget varit underkastad ett slags justitium, om icke i afseende på samhällslagarnes tillämpning, dock i många andra stycken. Det bullrande sällskapslifvet hade tystnat, ungdomens dansar och de äldres gillen hade upphört, och voro tysta ännu långt efter glädjebudet. Julen saknade sin färg, eburuväl man kände att landets fara redan var öfverstånden. Ända till dess man visste sin konung vara så mycket återställd, att han snart förväntades kunna visa sig ute ibland sitt folk, återhöll man alla yttringar af sällskapsglädjen; men då tog man sin skada igen, och hufvudstadens våningar hafva, sedan början af Februari, lyst af länge uppskjutna familjefester.

Röms och andra länders beherrskare hafva visserligen funnit en utsida i befolkningens sätt att vara, lik den vi här omnämnt; men hvad der har gjorts, och hvad i sådane länder ännu sker, har endast utsidan till föremål; våldet verkar icke inåt; men frivilligt, sjelfständigt, hafva de Svenska och Norrska folken uttalat sin hyllning, sitt deltagande, sin varma och ärliga känsla.

När det blef bekant att Konungen ansågs ega krafter nog att åter andas vår vinters kalla luft,

beslöto Stadens Äldste att genom en allmän glädjedag fira denna lycka. En illumination af de allmänna byggnaderna blef besluten. Genast var allmänna viljan ledd åt samma håll. Väl yttrades af en och annan i det offentliga, och af tusende i det enskilda, att en varaktigare gärd åt minnet af denna glädjedag borde sökas i någon stiftelse, som för all framtid kunde tolka dess djupa intryck. Men glädjen har sin sjelfständiga instinkt, den ville yttra sig på *sitt* vis; den segrade och lemnade allvaret att taga sig fram bäst det förmädde; så har detta allvar — den djupaste glädjen — också gjort. En insamling för ett ädelt ändamål (sundare bostäder åt den mindre bemedlade arbetsklassen) har blifvit börjad genom Öfverståthållaren Grefve Hamiltons nit: den fortgår, och har hunnit så långt att syftmålet redan synes utförbart; och sedan minst ett par hundra tusende riksdaler riksgäld utgått för den allmänna glädje-yttringen vid illuminationen, har Stockholms outröttligt frikostiga och välvilliga befolkning likväl haft så mycket öfver för det allvarliga nöjet i välgörenheten, att ännu etthundra tusende riksdaler kunna samlas för en början till uppbyggande af sunda arbetarebostäder. Men äfven der var deltagandet för konungahusets och nationens lycka den drifkraft som åstadkom förverkligandet af en tanke, den der, förut mer än en gång förgäfvades försökt, nu äntligen blef omfattad med den värme att den kunde genomdrivas.

Så blefvo de båda glädjetrythingarne gällande för denna dag, den 9 Febr. 1853. Med storartadt uttryck af den allmänna hugnaden strömmade en folkmassa utaf minst 50,000 människor öfver hufvudstadens gator och platser, öfverallt lifvad af uppfattningen utaf de öfrigas, af allas, af hvarje enskilds upprymda hugnad, uttalande sig i medverkan, hvar efter sin förmåga, att höja glädjefesten.

Liksom enkans skärf i offerkistan, offrad af hennes fattigdom, gällde mer inför den högre pröfningen, än den rikets prunkande gåfvor, företedde den Stockholmska illuminationen motstycken af storartad betydelse i de ringa medlen. Om vackra och kostbara transparenter med kronglas och zirater bevittnade den rikets förenade prakt och välmening, såg man ännu mera betydelsefullt, på aflägsna bakgator å malmarne, ljus i fönster af söga mer än ljusets höjd. Mången fattig hade, om af egna eller genom välgörenheten delade medel, tändt ett par ljus för sin Konung. *Den* illuminationen betyder mycket! Den betyder att det innersta folklifvet är ett med konungadömet. Svenskarne äro konungadömet's republikaner, icke folkdespostismens.

I denna teckning af Svenska tänkesättet kan ännu lämpligen ingå ett omnämmande af nationens

tacksamhet och djupa vördnad för sin Drottning. Vål är det sannt att denna vördnad icke så tillhör vår historia, som kärleken till regenten. Det qvinnligt ädla, vare sig på högre eller lägre platser, utgör mindre ett föremål för offentligheten. Men om denna vördnad icke tillhör historien, omfattar den likväl här ett föremål väl förtjent af den högsta beundran. Om den icke, såsom nu, framkallas af det personligt upphöjda och stora, skulle den likväl finnas derföre att Svenskarne med skäl tillskrifva Konungens räddning en vård sådan endast den finaste huldhet kan ombesörja. Hvad nationen bergat, då den återfick sin Konung, det har det Svenska hjertat skrifvit på Drottningens räkning, och det kommer aldrig att förgäta huru denna Drottning, med öfvernaturlig styrka, hemtad från öfvernaturlig källa, från den djupaste gudsfruktan, sjelf obruten då modershjertat hotade att brista i tvenne rigtningar, bibehöll besinning, rådighet, lugn och förmågan att gifva lugn åt andra, färdiga att duka under för ödets slag.

Hvad denna Drottning sålunda gjort för den högsta af alla pligter, för en mängd förenade och tungt bepröfvande pligter, det har kommit fäderneslandet till godo; och detta fädernesland, som också blifvit hennes, skall aldrig förgäta den sednaste skänk det af henne erhållit, en skänk genom hvilken hon på det sannaste sätt blifvit landets moder.

Det var under sådana omständigheter lätt förklarligt, att den hyllning, som genom glädjefesten

egnades Konungen, också i tysthet var ärnad åt den, förutan hvilken höga egenskaper denna glädje möjligtvis, eller kanske sannolikt, icke blifvit oss förunnad.

KONGL. FAMILJENS PROMENAD.

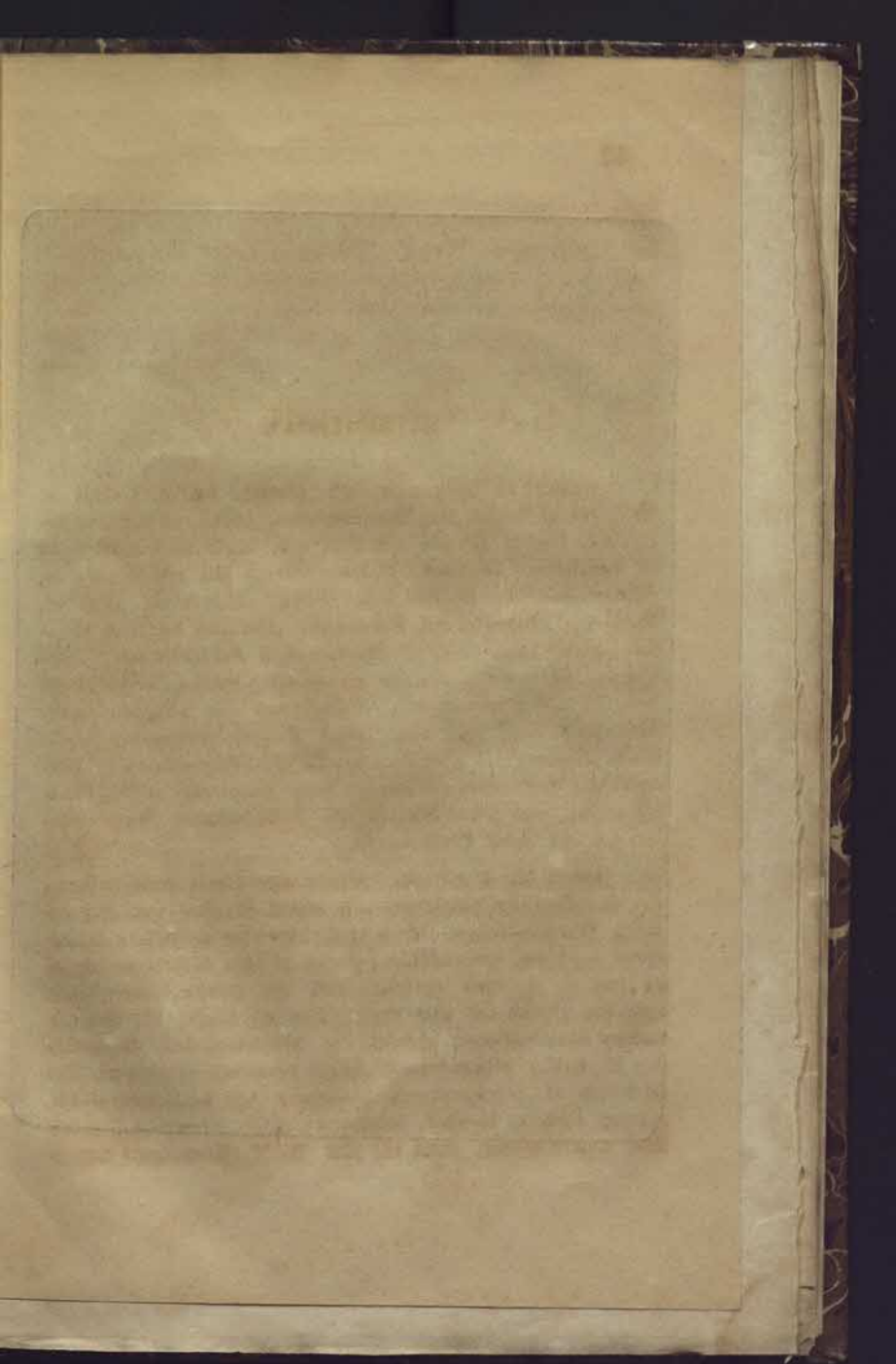
Klockan ett kvart till åtta på aftonen anträdde, under mångdens hurrarop, H. M. Enke-Drottningen samt DD. KK. HH. Kronprinsen, Kronprinsessan och Hertigarne af Östergöthland och Dalarne, med uppvaktning, en promenad kring staden. Tåget, som öppnades af tvenne förridare med facklor, och betjenades af löpare och jägare, utgjordes af 10 vagnar. Vägen togs öfver Norrbro, Gustaf Adolfs torg, Drottninggatan till backen ofvanom Observatorium, hvarestefter man återvände och for till Gamla Kungsholmsbrogatan, öfver Hörtorget, Öfra Bangränden, Beridarebangatan, Brunkebergstorg, omkring Hotellet, Malmskilnadsgatan, Styckgjutarebacken, Enkhusgränden, Nybron, nedra vägen omkring Kronobageriet, Riddargatan, förbi Artillerigården, Andra Lifgardets och Lifgardets till Häst kaserner, till Fredrikshof; derifrån uppåt Storgatan, Nybrogatan öfver Nybron, Blasieholmen, Carl XIII:s torg, Norrbro, Mynttorget, Myntgatan, Riddarhustorget, Riddarholmen, rundtomkring Riddarholmskyrkan, Stora Nygatan, Slussen, Göthgatan, S:t Paulsgatan, Adolf Fredriks torg, Hornsgatan, Södermalmstorg, Skeppsbron, Slottsbacken, Källargränden, Stortorget, Trångsund till Kongl. Slottet, der Hennes Majt och DD. KK. HH. inträffade klockan ett kvart till 10.

Musikläraren *Ahlstrand* hade med den af honom bildade sång-chör infunnit sig å inre borggården och uppvaktat H. M. Konungen med sång, och behagade H. M., stående vid sitt fönster, afhöra folksången.

ILLUMINATIONEN.

Antalet af byggnadar och platser, hvilka, i följd af Magistratens beslut om illuminationen, blifvit, på Stadens bekostnad, festligt prydda och upplysta, utgör icke mindre än 30, nemligen: Rådhuset, Poliskammarens hus vid Myntgatan, Riddarholmsbron, Slottsbacken, Gustaf III:s staty, Norrbro, Munkbron, Flugmötet och Kornhamn, Auctions- och f. d. Sundhets-Collegii samt f. d. Fataburshusen å Riddarholmen, Gymnasium, Skeppsbron, Blasieholmshamnen, Nybron, Strandgatan, Brunnen å Brunkebergstorg, Stadens hus vid Hötorget, Ladugårdstrandstorget, Nya och Gamla Kungsholmsbroarne, Stads- huset, Bazaren och Corps de Gardet vid Södermalmstorg, passagen vid Slussarne, emellan de begge kanalerne, sjelfva Vindbryggorna, bron från Slussen till Pelikanshuset, Stadsgårdshamnen och Adolf Fredrikstorg.

Redan kl. 6 est. m. började man tända marschallerna vid de offentliga platserna, och straxt derefter tog den enskilda illuminationen sin början, hvarefter de mörka husraderna med ens förvandlades; floder af ljus nedströmmade på de nyss så skumma gatorna, och den mörka vinteraftonen förbyttes nästan till klar dag. Egentliga början till den allmänna illuminationen gjordes vid Artillerigården, då derstädes kl. half 7 afbrändes ett högst praktfullt fyrverkeri. förfärdigadt af Styckjunkaren Lindeberg och bestående af 700 raketer, förutom bomber, bengaliska eldar, romerska ljus och flere vackra pjeser, samt till slut H. M. Konungens namn-

schiffer i briljant eld. Under tiden uppfördes musik af Svea Artilleriets musik-corps, och under namuschiffrets afbrännande spelades folksången, hvaruti instämde så väl Regementets befäl och manskap, samladt å Artillerigården, som den utanför på planen samlade oräkneliga folkmassan. Klockan strax efter 7 var fyrverkeriet slut, då folket strömmade till olika håll af staden.

Rådhuset utgjorde en af festens förnämsta glanspunkter. Taket samt frisen på hufvudbyggnaden, äfvensom cordonlisten å framsidan emot torget och kupolerne åt sjösidorna, voro smyckade dels med lamprader och dels med marschaller. Trappan var dold af ett romerskt tempel, upplyst medelst en dekoration på blå grund. Dekorationen, sammansatt af 30,000 kronglas och förfärdigad af fabrikören T. Svanberg, utgjordes af H. M. Konungens namnschiffer med kunglig krona, omsluten af en rik och blixtrande gloria. Emellan kolonnerne voro kandelabrar anbragta, och en rik kandelaber upplyste det hela. Dekorationen, efter ritning och anordning af Intendenten Nyström, var målad af dekorationsmålaren vid Kongl. Theatern Emil Roberg.

Riddarhuset. Framför dess fasad var upprest en obelisk, rikt upplyst af lampor, och prydd med H. M. Konungens namnschiffer i krystaller. Alla fönstren i öfra våningen voro rikt upplysta af ljus, och längs efter byggnaden brunno kandelabrar och marschaller.

Gustaf Wasas bildstod var omgifven af marschaller; fotställningen var prydd med en krans af lampor.

Vid *Riddarhuset* voro dessutom alla enskilda hus och våningar rikt eklärerade. Bland dessa utmärkte sig fabrikören Söderströms hus, hvarest uti tanddokter Telanders våning var anbragt en vacker transparent med H. M. Konungens namnschiffer. Bergstrahlska huset (hvarest Stora Sällskapet har sin lokal) var äfven med särdeles omsorg upplyst med ljus i fönstren.

Riddarholmskyrkan. Dess genombrutna torn äfvensom de öfriga fyra små tornen voro upplysta med tusentals sto-

ra lampor. Det större tornet var dessutom omgifvet med tvenne kransar af lika beskaffade lampor. Tornets fyra göthiska fönster voro äfven rikt upplysta, men kyrkan och de kungliga grafvarne mörka. Öfver Carolinska grafkoret syntes en ensam stjerna: — en sinnebild ej endast af minnet och sagnaden, utan äfven af hoppet och den tröst som tanken finner, då hon höjer sig ifrån den jordiska stjernan till dem, som aldrig slockna. I anseende till blåsten, släcktes denna eklärering, som lofvade att bli en af de vackraste, helt snart; men det lärs vara beslutet att vid inträffande lugnare väder anordningen kommer att, såsom teckningen utvisar, göras åskådlig.

Hof-Rätens, Kammar-Kollegii och Stats-Kontorets förenade embetshus. Lyktstolparne voro prydda med tvenne stora pots-å-feu, och på granitmuren, som omger trappan, syntes en tät rad af marschaller, med hvilka huset i öfrigt var omgifvet.

Kammar-Rättens och Förvaltningens af Sjöärenderna embetshus, på sydvästra sidan om Riddarholmskyrkan, var på denna sida upplyst af marschaller.

I *Riksgäldskontorets hus* voro fönstren innantill illuminerade på det sätt, att rutorna liknade färgadt glas, röda, gröna, blå och gula; inom hvarje ruta var en vacker arabesk af blommor, allt utfördt af bildhuggaren Ahlborn.

Å *Rikens Ständers hus*, hvars fönster voro rikt illuminerade, var en transparent föreställande H. M. Konungens namnschiffer med Kongl. krona anbragt, och derofvan ordet »Jehova». Sinnebilden här var ett öga, omslutet af en triangel och en gloria.

Frimurare-logen var omgifven af marschaller. Ofvanför taket ett af frimureriets emblemer: ett kors af skimrande krystaller.

Boktrykaren Norstedts hus hade en mindre, men vacker transparent, äfvensom den åt sjösidan belägna trädgården var smakfullt upplyst med flere hundra lampor.

ÅTERKÄNKT ÅT SINA FOLK

Husen i Storkyrkobrinken voro högst smakfullt och rikt eklärerade. Bland dem utmärkte sig fru Meschs våning i huset N:o 12 (Hotel Brüssel), hvarest var anbragt en utmärkt vacker transparent föreställande H. M. Konungens namntecken i blommor på mörk botten, målad af artisten Hallbeck från Götheborg, äfvensom grosshandlaren Smerlings på det mest eleganta sätt eklärerade våning, der inskriften: *Lefve Konungen!* upptog fönstren. Bokstäfverna voro anbragta på en botten af glas i olika färger. På flere andra hus å denna gata förekom H. Maj:ts namntecken. Dessutom observerades 2:ne transparenter med H. M. Konungens krönte namnschiffer i krystill, den ena med underskrift: »*Kärleken af nationen vaktar vid thronen*», och den andra med inskrift: »*Lefve Oscar!*»

Börsen, hvars illumination var den rikaste och mest bländande af alla, var prydd med arkader framför hela byggnaden, rikt upplysta med lampor, hvilka egde sin medelpunkt i en framför hufvudingången anbragt, klart strålände tempelfasad. Öfverst syntes en större, särdeles vacker och väl utförd transparent, målad af Artisten Staaff, föreställande H. M. Konungen med mantel och krona, omgifven af *Svea* och *Nore*. På afstånd syntes *Lifvets* och *Dödens* deröfver sväfvande genius, den sednare öfvervunnen af den förra genom kraften af *Sveas* och *Nores* förenade böner. Inunder transparenten lästes: »*Återskänkt åt sina folk.*» Framför husets östra och vestra façader voro fortlöpande marschallkandelabrur och guirlander rikt eklärerade med öfver 4000 lampor. Mellanbyggnaden hade 26 alnars höjd, och transparenten $2\frac{1}{2}$ alnars höjd samt $4\frac{1}{2}$ alnars bredd. Folksångs-föreningen, under anförande af Hr Jahnke, utförde flera fosterländska sånger, deribland folksången.

Vi begifva oss nu öfver Stottet framåt Norrbro.

Bazaren var praktfullt upplyst. Öfver byggnadens hela öfverkant löpte en list af tusendetals lampor. Herr *Bonniers* bokhandelslokal pryddes af en transparent med H. M. Konungens namnschiffer, samt inskriften: »*Vetenskapens och*

Konstens Beskyddare." Å Herr *la Croix's* konditorilokal var äfvenledes en transparent med H. M. Konungens namnschiffer i kulörta eldar. Hela bron var på det mest praktfulla sätt upplyst med marschaller.

Å *Gustaf Adolfs torg*, hvilken plats, till följd af sitt läge invid Norrbro och midt framför det Kongl. Slottet, särdeles lämpar sig för dylika tillställningar, ådrog sig Kongl. Theaterhuset med rätta största uppmärksamheten, genom en ytterst rik och smakfull eklärering, såsom det uppgifves öfver 3000 ljus. Byggnadens egen vackra stil förhöjde naturligtvis intrycket af denna prakt. Från alla fönster utströmmade en ljusmassa, balustraden kring balkongen var rikt besatt med lampor, och i andra våningens mittelfönster strålade H. M. Konungens namnschiffer. Balkongen öfver det gent emot på andra sidan af torget liggande *Prins Oscars palats* var jemväl kransad af lampor, hvarjemte hela byggnaden var nedifrån upplyst af en mängd marschaller på stolpar, serdeles tätt anbragta å den sida som ligger vid strömmen. Utom dessa båda palats voro alla de öfriga stora husen vid torget rikt eklärerade, och i synnerhet utmärkte sig *Kastenhoffshuset*, äfvensom den våning som bebos af Herr Leja. Ett stort antal marschaller, dels å de fyra lyktstolparne, dels emellan dessa, äfvensom kring öfre kanten af piedestalen, upplyste hjeltekonungen Gustaf Adolfs staty; med ett ord sagdt, å *Gustaf Adolfs torg* såg man sig från alla håll omgifven af ljusfloder. Ett motstycke till Kongl. Theatern, i anseende till bländande eklärering, vacker byggnadsstil och ett gynnsamt läge, bildade det s. k. *Bondeska palatset* vid Rosenbad (H. Ex. Justitiæ Stats-Ministern Grefve Sparres bostad). Det fästade ovilkorligen alla deras blickar, hvilka öfver nya Kungsholmsbron närmade sig Norrmalm, och tog sig icke mindre väl ut, betraktadt från Mälaresidan. Det i grannskapet belägna hus, tillbörligt *Fria Konsternas Akademi*, omgafs af marschaller och en tät rad lampor å det jernstaket, som sammanbinder båda flyglarne; utanför *Öfver-Commendantsbostället* vid Tegelbacken var an-

bragt en rik dekoration af lampor i festoner och kolonner. Äfven utefter det motliggande s. k. *Kejserska huset* stod en rad marschaller. Alla byggnader kring torget och dess grannskap, ja till och med sjelfva fattighuset, voro illuminerade med ljus i fönstren.

Straxt derinvid, åt nya Kungsholmsbron, var utanför *H. K. H. Kronprinsens stall* (vid Röda Bodarne) en särdeles vacker dekoration, hvars midtelstycke utgjordes af fem pelare, bärande marschaller och spiralförmigt omlindade af lampor samt sammanbundna af med dylika rikt besatta draperier. Mellan arkaderne stodo pots-à-feu, i form af urnor, och på ömse sidor, utefter husets hela längd, en rad höga marschaller.

För dem som härifrån, öfver Nya Kungsholmsbron, närmade sig *Kungsholmen*, erbjödo sig hufvudsakligen tre hvilopunkter för ögat, nemligen den s. k. *Eldqvarnen*, *Serafimer-lasarettet* och *Hr Bolinders fabrik*. Från den förstnämndas mot bron vända gafvel strålade en ofantlig sol, 12 alnar i diameter, omgifven af två eldkolonner, hvilka slöto sig tillsammans vid gafvelns spets. Effecten af detta arrangement var verkligen öfverraskande, men stördes icke obetydligt af den starka blåsten, som nästan totalt hindrade ena hälften af solen att skina. Äfven *Serafimer-lasarettets* dekoration led, ehuru vida mindre, af samma olägenhet. Den bestod af en lysande portal framför stora ingången, med en hög eldpelare på hvarje sida, hvarjemte stora trappan var tätt besatt med marschaller, af hvilka dessutom en rad sträckte sig utefter de båda flyglarne. De å *Hr Bolinders fabrik* såväl å taket som utefter fönstren i massa anbragta marschaller togo sig särdeles väl ut och lyckades fullkomligt, hvilket hör tillskrifvas dels ett mera skyddadt läge och dels ett outtröttligt nit att genast åter antända de slocknade. Deremot måste för vådrets skuld kyrkotornets illumination inställas, hvilket är så mycket mer att beklaga, som den säkerligen skulle utgjort sjelfva glanspunkten af illuminationen

i denna stadsdel, då nära 800 marschaller voro på ett högst smakligt sätt här uppställda. Nu måste man inskränka sig till en enkel krans af lanternor kring tornspetsen. Om blåsten i detta fall var till hinders, höjde den deremot glansen af en annan tillställning, neml. den stora, 25 alnar höga, å *Karthagos backe* uppförda, pyramiden af (80) tjärtunnor. Pyramidens antändning kl. $\frac{3}{4}$ till 8 föregicks af raketer och bengaliska eldar; kl. 9 var detta särdeles praktfulla skådespel slutadt, sedan det lockat kring sig en stor människomassa *).

Kongl. Myntet var ekläreradt åt sjösidan, och anblicken af Kungsholmen, Röda Bodarne och Rosenbad var från ångbåtshamnen vid Riddarholmen särdeles intagande.

K. Carolinska Institutet var nätt ekläreradt och upplyst med marschaller å den mot staden vettande sidan, liksom å samma sida var å *K. Garnisonssjukhuset* anbragt en stor transparent med H. M. Konungens namnschiffer. Ehuru man hufvudsakligen inskränkt illuminationen till de platser af Kungsholmen, hvarifrån verkan skulle blifva störst på åskådaren i Staden och å Norrmalm, voro derjemte en mängd enskilda boningar ganska väl upplysta. Å församlingens *fattighus* såg man en enkel transparent, föreställande två fattighjon, en gubbe och en gumma, utsträckande sina händer öfver en stam och en telning, bedjande Gud välsigna Konungen och hans ätt.

Derunder stod »*Vår Konung väl bevara och skydda med sin hand, Hans lifstid länge spara till hugnad för vårt land.*»

Äfven må nämnas, att både *Nya* och *Gamla Kungsholmsbroarne* upplystes af en dubbel rad marschaller, äfvensom sådane funnos å den vid den förra belägna nyutfyllda platsen. På isen derutanför brunno tjärtunnor.

Alla hus vid så väl öfre som nedre *Fredsgatan* voro rikt och smakfullt eklärerade. Uti ett af fönstren till Bruks-

*) Om denna vackra tillställning berättade någon, på föregående dag, att tjärtunnorna på *Karthagos backe* voro uppstaplade i form af en *Oboist* (Obelisk).

patron Zetelii våning lyste ett af kronglas på ett högst smakfullt sätt sammansatt O med Kunglig krona öfver. Grefve Sten Lewenhaupt's våning var mycket väl upplyst med gaslampor, och fönstret till Herr Griffés i samma hus belägna Charcuteri-bod högst smakfullt och elegant upplyst och dekoreradt. Franska Ministerns, Herr von Lobsteins' våning var praktfullt illuminerad. För smyckande af de vid *Drottninggatan* belägna hus hade man slösat blommor, ljus, smak och elegans till en otrolig grad. För att icke vara orättvisa kunna knappt några enskilda hus nämnas, helst de flesta af dem kunde göra anspråk på en välförtjent mention honorable, och just häri ligger det utmärkande i denna del af illuminationen. Det var mindre enskilda punkter, som ädrogo sig uppmärksamheten, än hela den oändliga filen af ljus- och blomsterprydda fönster, här och der särskildt smyckad med lampor och stundom afbruten af marschallernas starkare sken. Exempelvis och utan att vilja gifva något bestämdt företräde, torde dock kunna nämnas följande hus: *N* 6, 8 och 36, det sednare Chefens för Landförsvars-Departementet Generalen von Hohenhausens våning, Preussiska Ministern, Herr Brassier de Saint-Simons och Danska Ministern, Grefve von Plessens våningar (huset *N* 57), Nederländska Ministerns, Herr Gevers boning (*N* 38,) äfvensom våningarne i husen *N* 41, 43, 45, 48, 49, 55, 60, 82 m. fl., hvarest fönsterna, förutom rik eklärering, voro på ett högst smakfullt sätt dekorerade, dels med Konungens bröstbild, omgifven af ljus och blommor, och dels med praktfulla vaser och urnor. Från flera fönster å *Drottninggatan* strålade H. M. Konungens höga namnschiffer. Från denna gata uppstod en utmärkt skön anblick genom den vackra äreport, som Fabrikören Bergström låtit anbringa, tvärs öfver *gamla Kungsholmsbrogatan*, utanför sin derstädes belägna Fabrikslokal. Dekorationen upptog H. M. Konungens Namnschiffer med Kunglig krona öfver, upplyst på sidorna med hundra delars lampor. *Clara Kyrktorn* var rikt ekläreradt. Instrumentmakaren Rosenvalls hus i *Clara Bergsgränd* och

Bryggaren Bolins vid Drottninggatan voro högst elegant upplysta och dekorerade. Å Huset N 28 vid Rörstrandsgatan synes en vacker transparent.

Herr Davidsons *Phoenix*; den fordna Barnhuskällarens stolta efterträdare, företedde en mera ovanlig och imponant anblick. Bottenvåningen upplystes af chinesisiska lyktor, och mellanvåningens många fönster voro utsirade med symboliska glasmåtningar, i midten hvaraf stod Konungens lagerkrönta bröstbild, samt i de andra fönstren sköldar och emblemer. Öfra våningen var äfven rikt illuminerad, och en stor mängd smakfullt ordnade blommor förhöjde praktens af det hela.

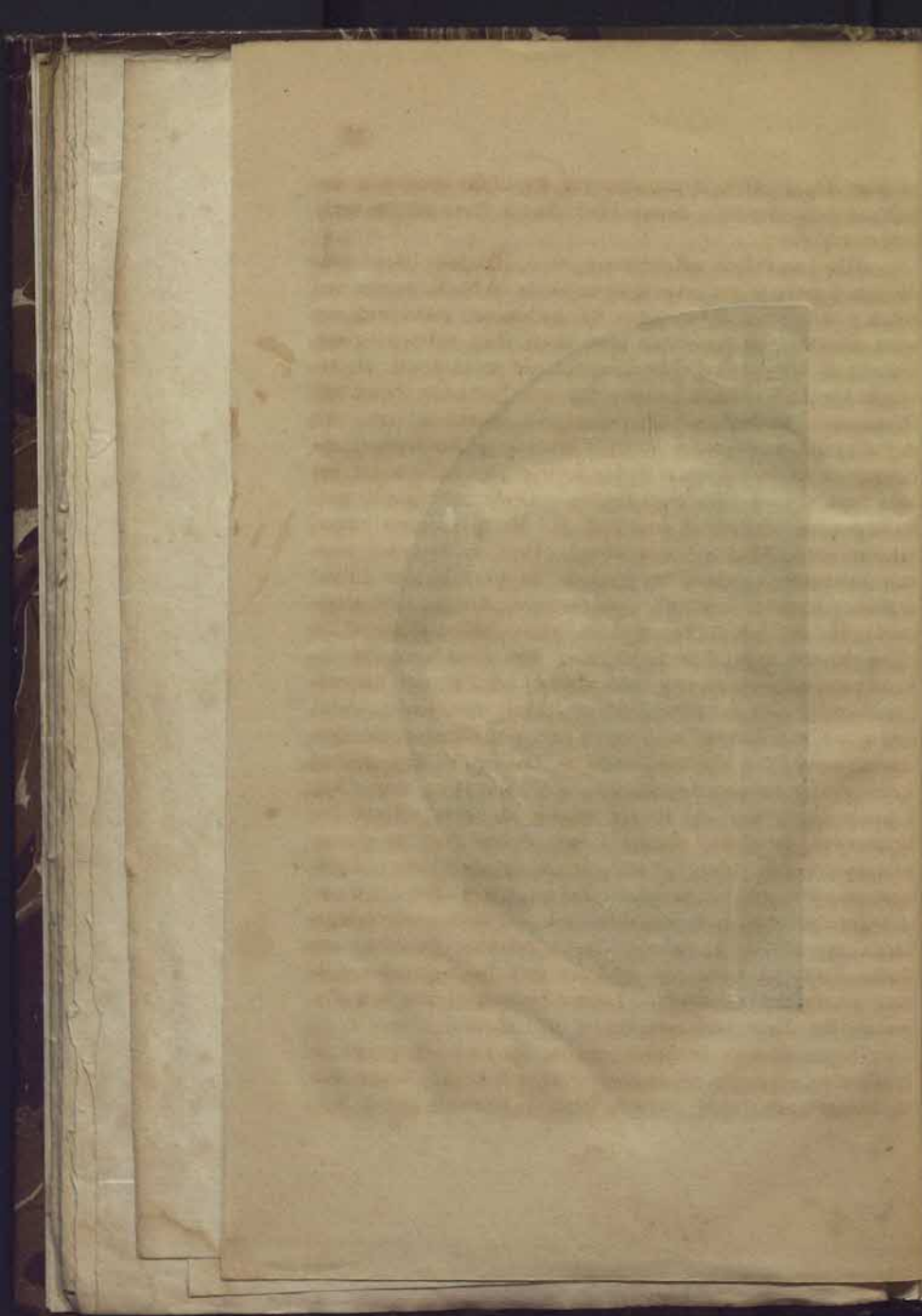
Fönstren i *Stora Barnhuset* voro illuminerade. En vacker anblick erbjöd platsen utanför *Kongl. Vetenskaps-Akademien*, hvilken på båda sidor upplystes af marschaller, och i fonden framför *Adolf Fredriks Kyrka*, hvars torn bar en enkel men lysande krans af lyktor, presenterade sig ett strålände kors, som gjorde ypperlig effekt. *Observatorium* var dekoreradt med en dubbel ljuskrans. På Drottninggatan höljdes en ofantlig menniskomassa, och mängden af åkdon, som färdades i sina filer upp och ned, kunde endast röra sig steg för steg.

Alla hus å norra *Badstugatan*, *Lundimakaregatan* och *Tullportsgatan* voro illuminerade, och å den sednare gatan, i Directeuren Öhmans våning, bemärktes en vacker transparent, med inskription: *Gud bevara Konungen!*

Alla hus vid *Hötorget* voro rikligen illuminerade; bland dem bör i främsta rummet anmärkas den högst praktfulla och briljanta eklärereringen i Herr Under-Ståthållaren Stråhles hus. *Landbruks-Akademiens hus* i Bangränden utmärkte sig genom en särdeles vacker transparent, föreställande "*bönhörelsen*", målad af Artisten N. Andersson. Den framställde ett Svenskt sommarlandskap, i bakgrunden skogstrakt och en landkyrka; i förgrunden sågs, på ett åkerfält med rika sådeskärvar, en bonde med sin familj, knäböjande och riktande sin blick mot himmelen, der just ett hotande moln drog bort och solen åter framglänste. Inskriften lydde: "*Venit post multas una serena dies*" (*efter många mulna kom åter*

VENIT POST MULTAS UNA SERENA DIES

en klar dag). Hela byggnaden var för öfrigt smakfullt dekorerad och upplyst. Jenny Linds hus å *Oxtorgsgatan* strålade i rik glans.

Alla hus vid *Brunkebergstorg* voro rikligen illuminerade och företedde en nästan förtrollande anblick genom den enhet i stil som rundtomkring detsamma var iakttagen; det stora Hotellet, med sin rika men enkla fönstereklärering och sin rad af lampor kring attiken, tog sig mycket väl ut, äfvenså *Aspelinska huset*. Det s. k. nya *Folkerska huset* var illumineradt på ett utmärkt vackert och smakfullt sätt. Ur den öfversta fönsterraden strålade ett »*Leffe Konungen!*» sålunda, att en stor bokstaf fyllde hvarje fönster, och att det hela jemt upptog hela fönsterraden. Öfver midten till hufvudingången strålade i kronglas *H. M. Konungens* namnschiffer med Kongl. krona öfver. Dernäst fästades uppmärksamheten å tvenne uti fönstren till Herr *Mejiers* Lithografiska Institut anbragta transparenter, den ena föreställande *H. M. Konungen*, med en genius hållande sin sköld öfver honom, och den andra en i flera färger ornerad inskrift: »*Försynen bevarat vår Konung och Far, för Rätt och för Sanning att än lefva kvar.*» *Malmkilnadsgatan*, *Malm-torgsgatan* och *Norra Smedjegatan* voro rikt illuminerade, deribland isynnerhet uppmärksamheten fästades å Fru *Holmqvists* våning på den förstnämnda, och våningen i trappa upp i husen *N: 8* och *N: 18* vid sistnämnde gata. Herr *Polismästaren de Marés* våning i trappa upp i *N: 28* *Trum-petarbacken* var ytterst elegant, äfvensom våningarne i *Styck-gjutarebacken* rikt upplysta. Våningarne i *Huset N: 17* *Ålandsgränd* voro rikt eklärerade. Bland flera anmärkningsvärda byggnader å närmaste gator märktes *Katholska* och *Ryska Kyrkorna*, båda rikt upplysta med ljus och dekorerade med blommor i fönstren. *Läkare-Sällskapets hus* och *Frimurare-Barnhuset* voro omgifna af marschaller.

Regeringsgatan företedde, genom sin rika och jemna illuminering, likaledes en utmärkt vacker anblick. Såsom mera framstående torde förtjena nämnas *Grosshandlaren Wil-*

sons hus, hvilket utmärkte sig genom sin särdeles rika och smakfulla upplysning; äfven de tvenne stora husen på venstra sidan, straxt nedom »Tre R Emmare», presenterade sig särdeles väl. Alla större gränder från *Regeringsgatan* till *Norrlands-gatan* och *Carl XIII:s Torg* voro äfven vackert eklärerade. *Jacobs Kyrktorn* upplystes af färgade lyktor, jemte det att musik af blåsinstrumenter utfördes derifrån under en del af aftonen. Det stora hus, som utgör basen till den triangel, hvilken bildar *Jacobstorg*, var rikt ekläreradt och i den form, att man på afstånd tyckte sig se de kända konturerna af Akademiska Föreningshuset i Lund, i symmetrisk eld. *Carl XIII:s Torg* erbjöd en imponerande anblick; Konungens Staty var omgifven af pots-à-feu-lampor och marschaller, och längs de båda *Trädgårdsgatorna* och *Enkhusgränden* i fonden var upplysningen särdeles praktfull. Man anmärkte deribland i första rummet *Mindre Theatern*, som var smakfullt dekorerad med ljus, lampor och blommor. *Landtmäteri-Kontorets hus* var omgifvet af marschaller och prydt med lampor. *Wahrendorffska huset* invid *Mindre Theatern* hade en praktfull feston med lampor framför fasaden. Vid *Stora Trädgårdsgatan* strålade *De Geerska* palatset, i dess lika enkla som smakfulla eklärering. *Blasieholmen* och *Skeppsholmen* erbjödo med sina långa ljusrader, speglade sig i det mörka vattnet, en praktfull anblick. Från fasaden af Engelska Ministerns, *Sir Edmund Lyons Hotell* (*Adelsvårdska huset*) flammade i alshöga eldbokstäfver af upplyst kronglas inskriften: »*Lofvad vare Gud.*» Äfven öfriga i detta grannskap belägna *Hoteller* voro rikt och smakfullt prydda, deribland isynnerhet *Norrskas Minister-Hotellet*. *Skeppsholms-Kyrkan* var invändigt ekläreradt. *Skeppsholmsbron*, äfvensom hela kajen nedanför *Kanonierkasernen*, var tätt besatt af marschaller och gjorde från *Skeppsbro*sidan en förträfflig effekt. Alla byggnader å *Skeppsholmen* voro rikt eklärerade.

På stenkaret i *strömmen* midtför *Skeppsholmsbron* hvilade ett brinnande Ankare på tvenne delliner, samt öfver ankaret en Kongl. krona. Å *Kastellholmen* var *Kastellet*

sålunda illumineradt, att på de upphöjda delarne af balustraden, kring såväl flyglarnes som tornens tak, brunno marschaller.

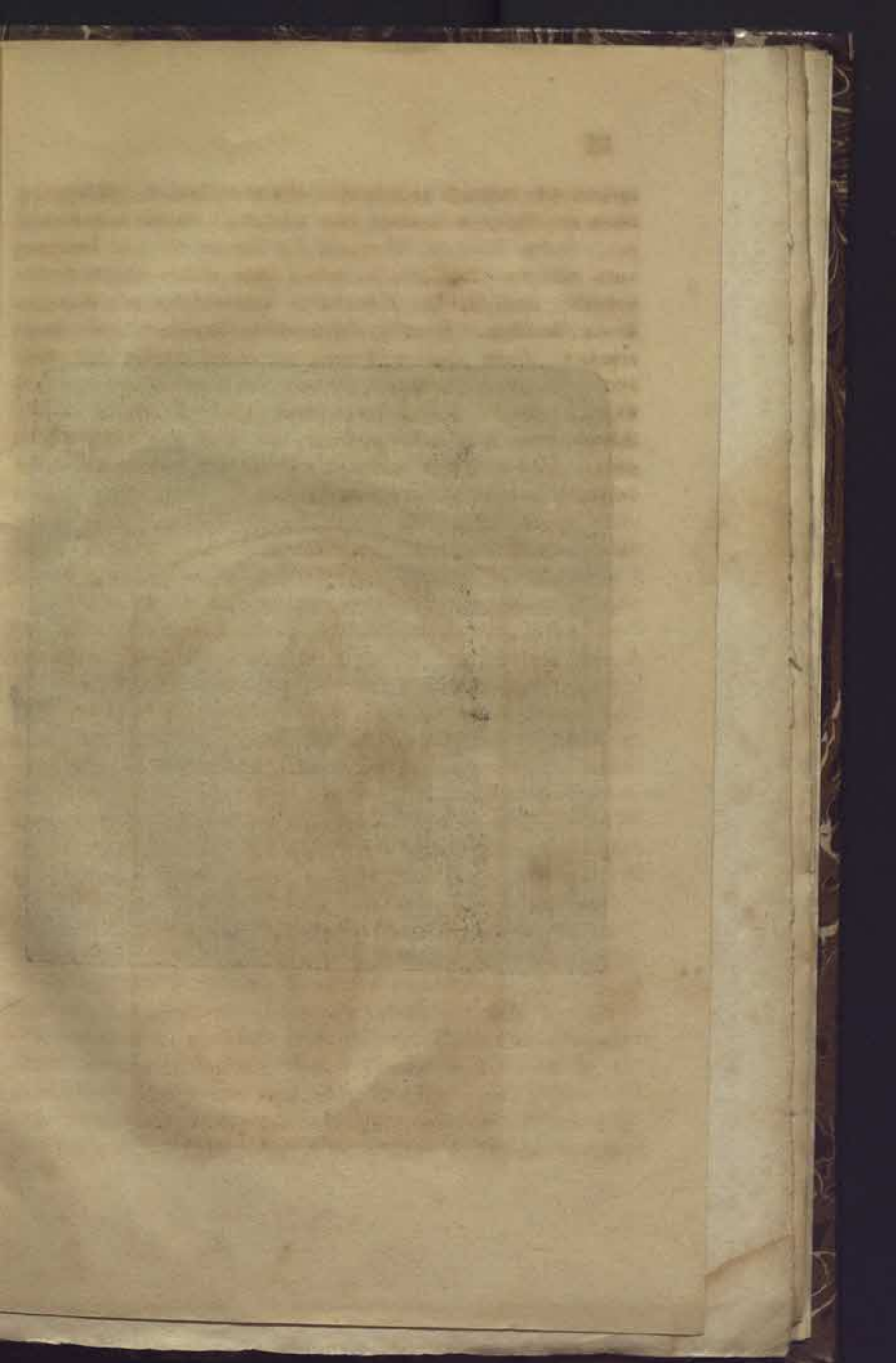
Vid *Norrlandsgatan*, hvarest alla hus voro rikt illuminerade, utmärkte sig Löjtnant von Franckens våning i huset N° 23 genom en originel och lysande dekoration. I mellersta fönstret var anbragt ett porträtt af H. M. Konungen uti en särdeles rik och väl anordnad belysning. Derunder lästes, i transparent, orden: »Nu tackar Gud allt folk.» I sidofönstren voro tvenne transparenter: den ena framställande en herre i adelsuniform och med underskrift: »Leve Konungen!» Den andra framställde, liksom den förra, i hel figur, en gardist, iklädd Andra Lif-Gardets uniform, i militärisck honnörställning och med motto: »Gud bevara Konungen!»

Längs *Nybron*, *Artillerigården* och *Kronobageriet* voro linier af marschaller. *Artillerigården* var, efter fyrverkeriets slut, rikligt upplyst med ljus och lampor. Gentemot *Artillerigården*, hos Herrar Morell & Spross, sågs likaledes en ganska vacker transparent, föreställande Konungens namnschiffer i briljant eld, omgifvet af en krans af stjernor. Denna transparent tog sig isynnerhet väl ut under det fyrverkeriet afbrändes. Husen vid *Nybrohamnen* voro rikt eklärerade, deribland isynnerhet Herr Frisks källarlokal väckte uppmärksamhet genom de i fönstren på ett smakfullt sätt anbragta lampor i alla möjliga kulörer.

Nybrogatan var rikligen illuminerad, och derstädes observerades, bland annat, en transparent med H. M. Konungens krönte namnschiffer, med derunder anbragt inskrift: »Kan ej, vill ej smickra, Tackar endast Gud.» *Ladugårdslandstorget*, äfvensom närbelägna gator, voro rikt upplysta, och isynnerhet utmärkte sig Sockerbruksidkaren Dubösts högst elegant eklärerade hus. Fönsterna i huset N° 20 *Humlegårdsgatan* voro smakfullt dekorerade med guirlander och blommor. *Ladugårdslands fattighus* var illumineradt med bågar af ljus. Kring lanterninen å *Ladugårdslands-*

kyrkan var anbragt en smakfull krans af lyktor. *Storgatan*, äfvensom öfriga sidogator, rikt upplysta. *Veterinärinrättningen*, *Andra Gardets*, äfvensom *Lif-Gardets* till häst kaserner voro rikligen illuminerade, och å båda ställen syntes transparenter med *H. M. Konungens* namnschiffer och Konglig krona deröfver. Utanför *Lif-bevårings-kasernen* stodo marschaller. *Svea Gardes kasern* var äfven mycket rikt upplyst med ljus i alla fönstren, och bar å gafvelsfronten en af Löjtnant *Dardel* målad transparent, föreställande en soldat, iklädd *Svea Lif-Gardes* uniform, uti militärisch honnörställning. Under denna utmärkt väl utförda transparent lästes inskriften: »*Gud bevara Konungen.*»

Skogsinstitutet var ekläreradt med ljus, marschaller och tjärtunnor, och på *Djurgården* bildade en jemn rad af marschaller ett eldbälte högst uppe på berget ofvanföre theatern och *Novilla*.

Åter anländ till *Norrbro*, på väg åt staden, fästades uppmärksamheten på det bländande sken, som spred sig från egendomarne å *Helgeandsholmen* eller den s. k. *Gamla Norrbro*, hvars samliga våningar utmärkte sig för en rik eklärering, i förening med den enhet i stilen som blifvit iakttagen. Så väl från *Gustaf Adolfs torg*, som från *Rosenbad* och *Mynttorget*, gaf denna upplysning en imponant anblick.

Strömsborg gjorde genom sin rika eklärering en utmärkt effekt.

Fasaden å *Canstihuset* vid *Mynttorget* var enligt sin byggnadsstil ombildad till ett antikt tempel, med tusendertals lampor omkring de Pesthiska pelarne och utefter listverken. Öfverst lyste, i krystaller, *H. M. Konungens nammschiffer*, hvilande på tvenne palmqvistar och betäckt med Konglig krona. Ytterst på hvardera sidan om frontonen stod en pot-à-feu, och sidofasadens fönster voro illuminerade med ljus. Denna smakfulla dekoration var anordnad af *Professor Hafverman*.

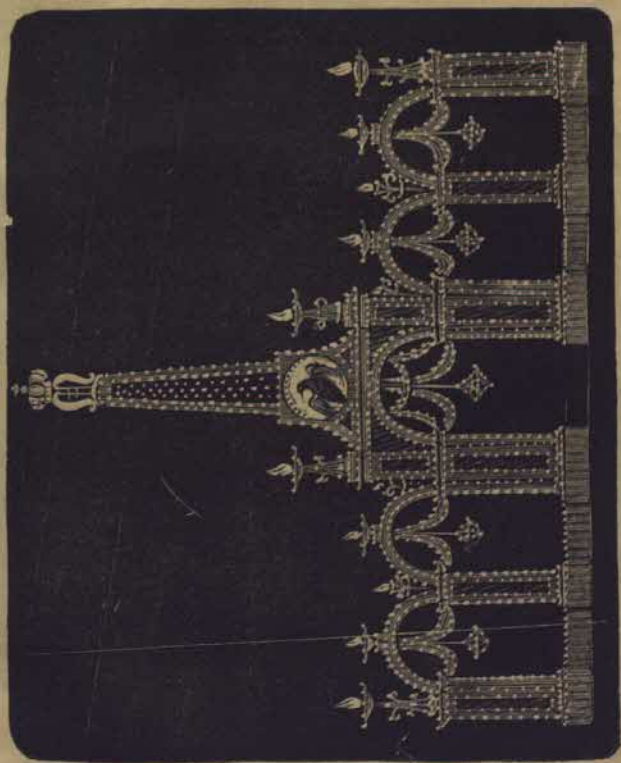
Brandförsäkrings-Contorets derinvid belägna hus var prydt sålunda: Öfver fem brinnande hvalfbågar, anbragta framför bottenvåningen och blomsterlindade, höjde sig en blå pyramid, beströdd med kronor af lamplågor, och uppbar, framför öfversta våningen, ett i krystaller formadt anglosachsiskt O med krona. I pyramiden var infattad en rund transparent föreställande en *Phœnix*, som flyger upp ur lågorna, en sinnebild på samma gång af *Brand-Contorets* verksamhet och af hvad omskriften antydde: »*Allmän glädje pånyttfödd.*» Äfven detta busets sidofasader upplystes af ljus i fönstren. Denna utmärkt vackra och smakfulla dekoration var anordnad af *Intendenten Nyström* och utförd af dekorationsmålaren vid *Kongl. Theatern Emil Roberg*. Den starkt

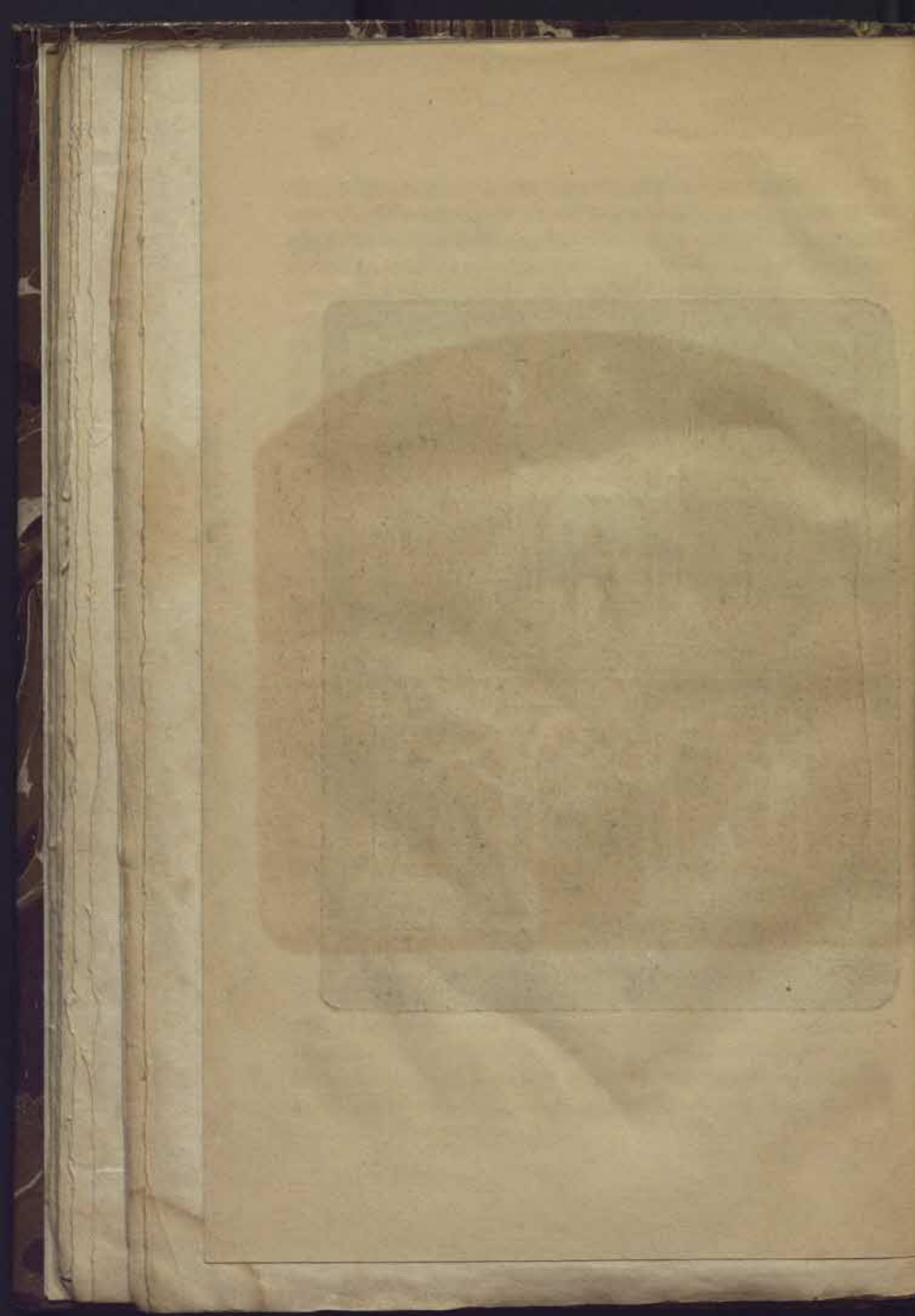
påliggande ostliga vinden släckte dock snart olyckligtvis en stor del af lamporna å dessa tvenne dekorationer. De båda öfriga husen vid *Mynttorget* voro i alla våningarne rikt och smakfullt eklärerade, äfvensom våningarne i husen vid *Myntgatan*, *Stadssmedjegatan* och *Westerlånggatan*. I första våningen af huset *N: 73* vid *Westerlånggatan* voro fönsterna upplysta af stora färgade lampkupor, och på smakfullt sätt dekorerade med blomstervaser. *Poliskammarens hus* vid *Myntgatan* var rundt omkring hela den stora byggnaden, tätt under första våningens fönster, upplyst med tätt anbragta marschaller.

Vid *Stora Nygatan* voro våningarne rikt illuminerade och fönstren prydda med blommor, deribland, uti fönstret till Urfabrikören *Cedergrens* butik, en särdeles smakfull transparent var anbragt: i stället för kronglas voro isbitar använda, hvilken egna idée gjorde en särdeles vacker effect. Under transparenten stod »*Enighetsfull glädje.*» En portal med rikt upplysta arkader prydde fasaden å *Jernkontorets hus*, och deröfver var anbragt en transparent, föreställande *Svea*, med ett lejon och Sveriges vapen vid sina fötter, med en mot höjden riktad blick, till *Försynen* hembära en varm tacksägelse för *Könungens* återställande till helsan; inunder lästes följande inskrift: »*Gudomliga Försyn! i Nåd Du hört mitt sorgsna hjertas bön.*» Den utmärkt vackra transparenten var målad af *Artisten Staaff* och hela dekorationen upplyst af öfver 1000 lampor, i sin helhet anordnad af *Professor Scholander*.

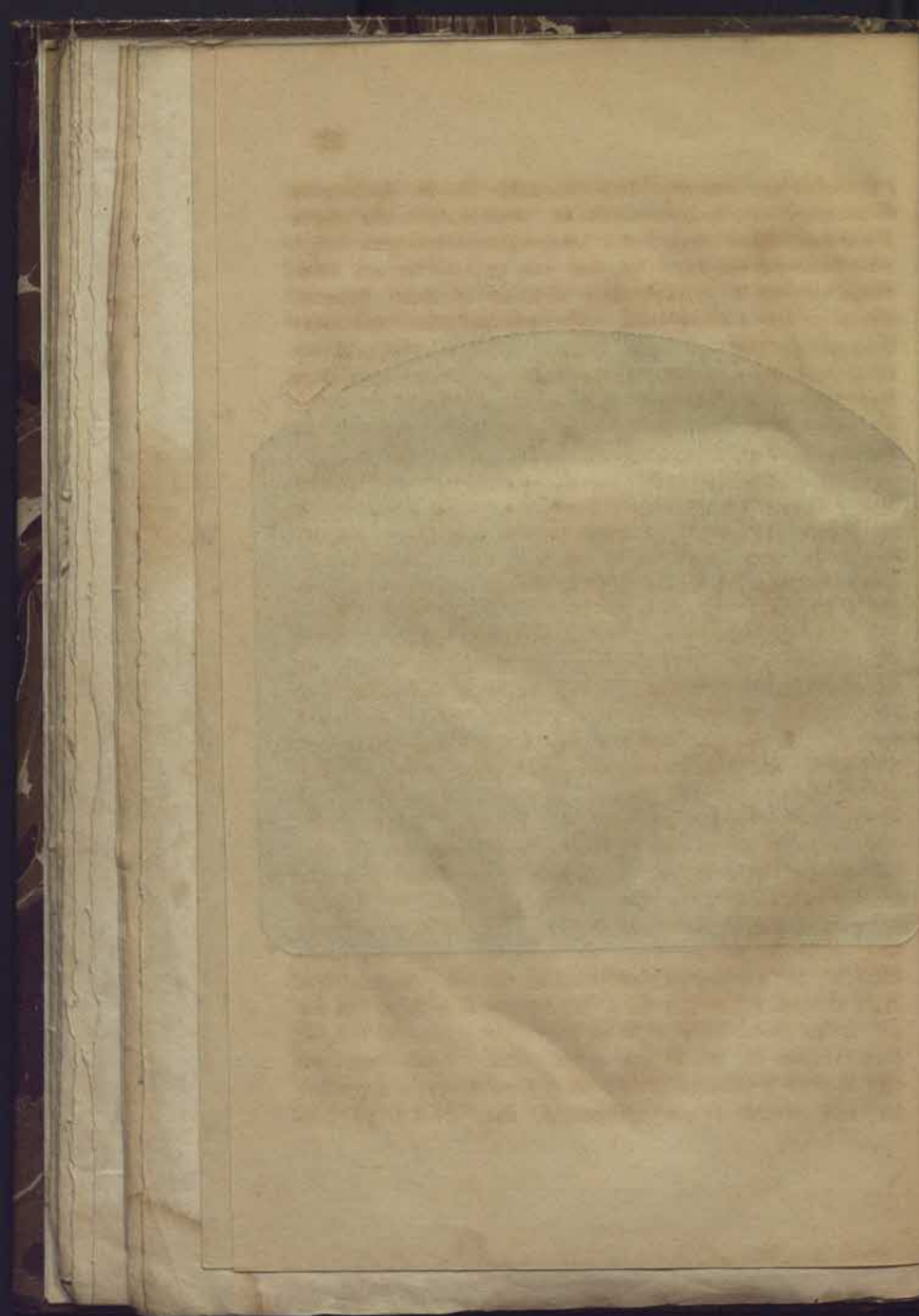
Föreståndarne för *Tyska församlingen* hade, för att undvika eldfara, till välgörande andamål skänkt 100 R:dr *Banko*, i stället för att eklärera *Tyska kyrkotornet*. Detta oaktadt voro portarne och staketet kring kyrkan rikt beprydda med lampor och marschaller.

Kornhamnstorget gjorde en ypperlig effect genom sin rika eklärering, och bland de upplysta våningarne väcktes uppmärksamhet mest å *Herr Stadsmäklaren Holms*, uti *v. Schinkelska* huset, hvarest bland annat en lysande dekoration

i kronglas var anbragt. Den föreställde H. M. Konungens namntecken, ett anglosachsiskt O, med underskrift: »*Levo Konungen*», äfven dessa ord i mångskiftande kronglas.

Posthuset vid Lilla Nygatan var ytterst rikt och bländande ekläreradt. Alla fönstren strålade af ljus. Pelarne, äfvensom den balkong som hvilar på pelarne, voro tackta med lampor. Utanför fasaden stodo arkader rikt besatta med marschaller. I huset *Nr 21* samma gata *2:ne* trappor upp var, bakom ett med kandelabrar af krystaller upplyst fönster, uppsatt en vacker oljemålning, föreställande Salomo på sin konungathron.

På *Krigskollegii* hus vid *Munkbrogatan* voro arkader uppförda, rikt upplysta med lampor, och omgafs byggnaden af en mängd marschaller. Våningarne vid *Munkbrohamnen*, såsom t. ex. Petersénska huset och f. d. lilla Sällskapets hus, gafvo en synnerligt vacker anblick, genom den rika ekläreringen i fönstren.

Utåt *Skeppsbroquaien*, bortöfver *Stadsgårdshamnen*, kring *Slussbryggorna*, vid *Slussgatorna* och *Brunnsbacken* upp till *Södermalmstorg*, voro anbragta täta rader af marschaller, äfvensom kring Corps de gardet vid samma torg. Å fasaden till det s. k. *Stadens Nya hus* sågs en rik dekorerings af lampor, hvilka omgafvo frontonerna och arkaderna och i mångdubbla rader uppfyllde pelarne. I *Brunnsbacken* sågs i *Pelikanshuset* en vacker transparent, bekostad af Neptuniorden och framställande tvenne af troféer och emblemer omgifna blå sköldar, med H. M. Konungens namnschiffer, hvilka af tritoner uppbäras öfver vägen. Öfverst tronar Neptun med sin treudd, omgifven af sitt hof. Neptuni-orden, hvars höga beskyddare H. M. Konungen är, hade, betygande sin glädje öfver H. M. Konungens tillfrisknande, till behöfvande sjömän samt sådanes enkor och barn, utdelat 200 Rdr Bco. Å huset *Nr 10 Stadsgården* sågs en större dekoration af lampor, framställande H. M:s krönte namnschiffer. *Telegrafhuset* var rikt upplyst i våningarna; på taket voro anbragta marschaller och öfverst brann tecknet A. 131, hvilket på tele-

grafspråket betyder: »Gud bevara Konungen!» *Navigations-skolan* var likaså briljant upplyst, och å *Mosebacke*, hvarest en stor folkmassa, deribland ett betydligt antal främlingar, infunnit sig för att taga den herrliga anblicken i betraktande, hade dess egare Herr Wallman föranstaltat en vacker ekläring. *Stadshuset* var omgifvet af marschaller.

Privathuset omkring *Södermalmstorg*, vid *Badstugatan* och närliggande hufvudgator, *Horns- och Göthgatorna*, *Stadsgården* o. s. v., framställde den skönaste anblick; man kan med skäl benämna den upplysning, som här var anbragt, en bländande ekläring, och damernas smak hade ett vidt och allmänt fält för täflan i ordnande af omvexlande och charmanta fönsterprydnader. Af fruktan att begå orättvisa mot den ena eller andra, uteslutes omnämmandet af enskildheterna i denna väg.

Maria kyrkas torn var omgifvet af en dubbel lamprad. Den åt *Hornsgatan* belägna kyrkomuren samt portarna till densamma voro rikt illuminerade med lampor; *Fattighuset* var i fönstren upplyst. Å *Adolf Fredriks torg* voro våghuset och brunnarna eklärade med marschaller, likasom taket af bazaren vid den derförbi löpande *Hornsgatan*. Öfverallt i denna stadsdel, äfven i kojorna vid *Skinnarviken*, såg man festljus, och de aflägsnaste gator voro så upplysta, att man med ovanligt lätt hjerta beträdde dem. *Borgerskapets Gubbbus* strålade af rik ekläring, och *Tullhuset* var i fönstren upplyst. Sedd från *Skinnarvikssidan*, visade sig den illuminerade staden synnerligen feerisk. *Kungsholmsbron* med sina ljusrader och solen å *Eldqvarnen*, den intensiva belysningen vid *H. K. H. Kronprinsens stall*, de tindrande tornen med *Riddarholmskyrkans* i spetsen, den glimmande staden med sina eldbatterier och de många ljuspunkterna vid horisonten, hvilka, trots den icke rätt klara luften, framträdde, gäfvö en präktig tafla. Då man på afstånd från staden kastade blicken i riktningen åt densamma, syntes hela firmamentet rödskimrande, såsom stode allt i brand.

Gatorna å andra sidan af *Hornsgatan* voro likaledes allmänt upplysta dels af marschaller, dels af ljus i fönstren. Detta sednare var förhållandet med *Prins Carls uppfostringsanstalt för vanvårdade barn*, vid *Wolmar Yxkullsgatan*. Den stora lokalen, som med 30 fönsters front intager en sträcka af 150 alnars längd i två våningar, gjorde, oaktadt den icke utmärkte sig för några utomordentliga anordningar, likväl genom sin storhet effekt, såsom synlig åt *Hornsgatan* och kringliggande trakter af *Södermalm*. Det var skäl i att denna Inrättning visade sig i den allmänna glädjen, då H. M. Konungen i många år varit denna Stiftelses enskilda välgörare, och fördenskull månget barn, som eljest skulle gått förloradt, har att tacka honom för sin räddning. Äfvenledes *Skollärare-seminarium* vid *Björngårdsgatan* var illuminerad.

Vid den rikt upplysta *Göthgatan* brann på ett par stäl-len H. M. Konungens namnschiffer; uti källarmästaren *Dahlqvists* fönster (N 46) var en transparent med H. M. Konungens namnschiffer i göthisk stil anbragt. Transparenten var på sidorna garnerad med kulörta lyktor. Å trapporna till portarne brunno marschaller. Äfven *Catharina Fattighus* var upplyst; å *Fabriksfattighuset* vid *Södermanlandsgatan* sågs en transparent med emblemer af inrättningens spinn-industri, samt öfverst en sol och nederst devisen: »Hopp och förtröstan.» *Catharina kyrkas* lanternin var med lampor rikt upplyst, och från tornets altan afsjäng skolungdomen psalmen: »Nu tackar Gud allt folk» och derefter folksången, hvars toner, oaktadt blåsten, mycket tydligt hördes ned till den församlade folkmassan. Äfven inom denna församling, icke blott å hufvudgatorna och allmänna platser och byggnader (såsom t. ex. *Sivertska kasernen*, *Tullhuset*), utan jemväl å mindre besökta ställen, var illuminationen så allmän, som den möjligen kunnat blifva, och långt utåt *Saltsjöns strand*, liksom å *Mälarens södra*, syntes här och der glimmande ljus. Gränderna, som från *Skeppsbron* leda åt staden, äfvensom *Österlånggatan* och *Jerntorgsgatan*, voro upplysta med ljus i fönstren.

De privata husen vid *Skeppsbron* voro i alla fönster särdeles rikt illuminerade, i många fall äfven smakfullt sirade, med blommor emellan lågorna. På ett ställe sågs ett i kronglas formadt krönt O blixtra; och *Rikets Ständers Banks* alla fasader voro ganska ymnigt illuminerade med marschaller. Men främsta uppmärksamheten ådrog sig här *Tullverkets* hus, så rikt besatt med marschaller och lampor, att det, på längre håll, kunde anses stå i full brand. I hela öfre våningens fönster glindrade ljus, och utvändigt fanns anbringad en dekoration, föreställande ett tempel, uppuret på hvardera sidan om portiken af fyra rikt upplysta kolonner i form af *Mercurii*-stafvar (tullverkets emblemer). Öfver midten, som utgjordes af husets egen, likaledes rikt eklärerade portik, höjde sig en nära åtta alnar hög transparent, visande *H. M. Konungens* krönte namnschiffer i guld, öfver hvilket, ur delade skyar, nedblickade det allscende ögat, för hvars klara strålar de tunga sorgemolnen allt mer undanveko och skingrades.

Yttre stranden af *Skeppsbron* var försedd med en oöfverskådlig rad af marschaller; vid *Slottsbacken* marschaller på kors å lyktståndarne; kring *Obelischen* en med marschaller illuminerad ombägnad, och å ömse sidor af *Gustaf III:s staty* tvyen med hundradetals lampor smyckade pyramider; f. d. *Bohnstedtska* och f. d. *Skomakare-embetets* hus voro rikt eklärerade, samt *Öfverståhållarens palats* på ett smakfullt sätt strålande af en mängd ljus i alla fönstren. *Riksarkivets hus* var försedt med en rad af lampor på cordonlisten öfver entresolens fönster; marschaller voro utställda rundtom byggnaden, och dennas portar med lampor dekorerade.

Illuminationen lyckades i allmänhet väl, om man undantager att några af de större dekorationerna, som voro mest utsatta för blåsten, till sina öfre partier togo sig mindre väl ut, än man eljest kunnat vänta. Aldrig sedan året 1814 och knappt då, enligt äldre personers försäkran, har Stockholm haft någon illumination, som i allmänlighet och prakt kan jämföras med denna.

BANKETTER, TAL OCH VÄLGÖRENHETS-YTTRINGAR.

Till firande af dagen gaf Stockholms Magistrat en Bankett i stora Börssalen, hvilken tog sin början efter illuminationens slut kl. 10 och slutades kl. half 1 på natten.

De inbjudne utgjordes, förutom af Magistratens Ledamöter, af H. Ex. Herr Justitie Stats-Ministern, Herr Grefven och Öfverståthållaren, Underståthållaren, Pastor Primarius, Polismästaren, Öfverste Ericsson m. fl., till ett antal af 150 personer.

Såsom värdar fungerade för tillfället Borgmästarne Björk och Ekelund, Rådmannen Weser och Notarien Sundell. Gästerna samlades i Lilla Börssalen, der åtskilliga förfriskningar serverades. Derefter begaf man sig till soupern i Stora Börssalen, som var upplyst af tusende ljus. Midt före stora ingången till salen var anbragt en smakfull dekoration: H. M. Konungens bröstbild (huggen af Molin) omgafs af en myckenhet blommande tropiska vexter, Acacier, persiska Syrener och Rhododendron. Bordet, dukadt i hästskoform, lemnade utrymme för 150 kuverter. Taffelmusiken (Mozarts, Rossinis och Meyerbeers mästerverk) utfördes på ett förträffligt sätt af Andra Lifgardes-regementets musikcorps (anförd af direktör Sjöberg). Anrättningen var särdeles yppig och utsökt.

Justitie-borgmästaren *Holm* föreslog skålarne — först *H. M. Konungens*, i följande ordalag:

»Länge hvilade tunga, olycksdigra moln öfver Sveriges och Norriges eljest så fridsälla Konungaborgar. Tvänne folk voro försänkta i oro och bekymmer öfver hvad hända skulle. De sågo huru blixten ljungade fram och utsköt en skön länk ur kedjan af den älskligaste konungafamilj. Förlusten var stor; men en ännu större hotade de bestörta folken. Vår älskade och vördade Konungs lif var i fara, och länge sväfvade man mellan fruktan och hopp.

I ett monarkiskt samhälle, med äfven de rikaste förhoppningar för framtiden, såsom hos oss, är det ock af en omätlig vigt för de styrda, att makten hvilat hos en Regent med mogen ålder och erfarenhet, hvars lugnt pröfvande förstånd samt milda men allvarliga vilja värna både *Honom* och *Folken* mot såväl maktens missbruk, som sjelfsvådets yra, en Regent, som lifligt uppfattar den sanning, att samhället ej kan stå stilla i andelig och timlig utveckling, utan att förneka sig sjelf och sin idé, och som grundar det lugna framåtskridandets, för *Honom* heliga sak på de sköna, innehållsrika begreppen »Rätt och Sanning», hvilkas lösning Han gjort till Sitt lefnadsmål.

Försynen har hört de tvänne folkens förenade böner, afvändt den hotande faran och återgifvit oss vår Konung.

Med en festlig tillställning hafva hufvudstadens innevärnare velat uttrycka, icke blott för sig sjelfve, utan för hela landet, ja för andra folk, deras oskrymtade glädje öfver den lyckliga tilldragelsen. Glädjeyttringarne hafva väl icke kunnat vara lika öfverallt; men det enda ljuset eller lampan i den fattiges boning har ganska säkert varit en lika ren sinnebild af den allmänna glädjen, som de många i de bättre lottades.

Hufvudstadens begge Municipal-Corporationer, Magistraten och Borgerskapets Representanter, här förenade till en tacksamhetens och glädjens, väl enkla, men hjertliga fest, höja ock nu sina glas och tömma dem, dertill de inbjudne gästerne säkert icke behöfva uppmanas, i den underdåniga skål, jag å Magistratens vägnar har den Nåden föreslå för *H. Maj:t* Konungen, dervid uttryckande den innerligaste och varmaste glädje öfver *H. M:ts* återvunna helsa samt de mest lifliga och oskrymtade önskingar, att alla Konungars Konung måtte länge skydda och bevara *Hans* dagar, till glädje för *Hans* Höga Familj och de tvänne under *Hans* spira förenade lyckliga Brödräfolken.

Hans Maj:t Konungens skål!»

hwarefter (på melodi af Lindblad) af de valdaste röster i hufvudstaden afsjüngos efterföljande (af Rådsmannen Weser) författade verser:

Hvad herrlig fröjd för stad och land,
 Då, hägnad af Försynens hand,
 Vår Kung vi återse!
 Mer efterlängtd dag ej fanns —
 Ut i dess festligt ljusa glans
 Se skimret af den ärekrans,
 Som folket blott kan ge!

Från denna dag, som snart förgår,
 Ett evigt minne återstår
 För gammal och för ung.
 Det minnet folkets kärlek är,
 Som trohet in i döden svär
 Och högt den bön till himlen bär:
 Bevare Gud vår Kung!

Skålen beledsagades af nio gånger upprepade hurrarop, fanfarer och skallande jubel, som vittnade om den mest otvetydiga, hjertliga och enhälliga hängifvenhet.

Derefter föreslog Justitie-Borgmästaren en underdånig skål för *H. M. Drottningen*, med följande ord:

Under pröfningens och sorgens dagar hafva vi beundrat sinnesnärvaron och själsstyrkan hos en Hög qvinna i Norden, som, efter att hafva tillslutit ögonen å Hennes egen och allas Älskling, i en allt uppoffrande kärlek delat sig mellan tvänne sjukläger, en tillbedd Makes och en älskad Dotters. Det har blifvit allom bekant, huru Hon, frigörande sig från orons och bekymrens tyngd, med aftorkade tårar, stod upprätt och lugn samt ingjöt tröst och hopp, der de voro försvunna. Hvarifrån hemtade Hon väl, under de sönderslitande qvalen, denna själsstyrka och sinnesnärvaro och detta hoppgifvande lugn? Jo, Hon hemtade dem, med böns

kraft, från en ren och lefvande gudsfruktan, hvilken till sitt väsende är blott *en*, ehuru den yttrar sig under olika former. Dig, Sveriges och Norriges Drottning, tacka vi för Dina vakor, för Din skoningslösa sjelfuppoffring och för Ditt tröstande lugn under farans och pröfningens hårda stunder. Näst Försynens nåd och vetenskapens hjälp, har Du bidragit att återgifva de begge folken deras älskade Konung.

Vid denna glädjefest har jag alltså, å Magistratens vägnar, den nåden att föreslå en, af den varmaste tacksamhet och djupaste vördnad beledsagad, skål för H. Maj:t Drottningen, under yttrande af den allmänna och uppriktiga önskan, att Hennes Maj:t länge måtte, i ostördt lugn, få glädja sin Höge Gemål och familj samt tvenne folk och genom deras återgifna kärlek och vördnad skörda frukten af Sina höga kvinnliga dygder.

Hennes Maj:t Drottningens skål!
 hvarpå (till en melodi af Randel) afsjüngos följande verser (af ofvannämnde författare):

Hell Dig, Drottning! Du, som ställde
 Emot döden och hans valde
 Bönens hopp, förtröstans makt
 Och Din ömma omsorgs vakt!
 Hvilken tid af qual och smärta
 För en makas sorgsna hjerta —
 Men hur stor, hur herrligt skön
 Är nu äfven segerns lön!

Låt Ditt folk, O, landets Moder!
 Till Din ära resa stoder!
 Sveriges framtid i sin famn
 Bär, välsignande, Ditt namn.
 Uti våra sälla bygder
 Herrska genom Dina dygder;
 I all tid och evighet
 Vördas deras Majestät.

Äfven denna skål åtföljdes af fanfarer och stormande lefverop.

Sist föreslog Justitie-Borgmästaren följande skål:

För den Kongl. Familjens hitintills icke nämnde Höga Medlemmar har jag den nåden att föreslå en skål, nemligen för Hennes Maj:t Enke-Drottningen, Deras Kongl. Högheter Kronprinsen och Kronprinsessan, Deras Kongl. Högheter Arffurstarne, Hertigarne af Östergöthland och Dalarne, Deras Kongl. Högheter Prinsessorna samt den nyfödde Prinsen, Hans Kongl. Höghet, Carl Oscar Wilhelm Fredric. Hvilka rika minnen, förhoppningar och önsknigar inneslutas icke under dessa namn och en tidrymd af mer än 70 år! Carl XIV Johans ädla Maka har inbergat en herrlig skörd af de förstnämnde, eller minnena, samt öfverlemnar både dem och det vördade minnet af Sig sjelf, då detta en gång, ju sednare, ju önskligare, endast återstår, åt tvenne trogna och tack samma folk. — Thronföljaren, Hans Höga Gemål och Syskon, hafva redan förvandlat förhoppningarne till de skönaste verkligheter, åt hvilka folken med allt skäl glädja sig. De begge sista Telningarne af Sveriges och Norriges Konungastam äro föremål för de varmaste välönsknigar. Måtte Försynen skydda deras barndom och ungdom, och måtte Han, som är född till tvenne kronor, uppväxa i visdom och dygd, till hugnad för sina Höga Föräldrar och kommande släkten.

Hennes Maj:t Enke-Drottningens, Hans Kongl. Höghet Kronprinsens och den Kongl. Familjens skål! — och på talet följde sång och fanfarer.

Sällskapet, inom hvilket den gladaste och hjertligaste stämning hela aftonen var rådande, åtskiljdes först kl. half till tu på morgonen.

Norska Statsministern Hans E. Due gaf en middag för Norrska ledamöterna uti Interims-Regeringen samt öfrige här i staden varande Norrmän.

Officerscorpsen vid Lifgardet till häst hade en festmåltid å Hotel Phoenix, hvilken bivistades af H. K. K. Prins August, som är underlöjtnant vid nämnde regemente.

Svea Artilleriregementets officerscorps hade middag i de s. k. Kongl. rummen uti Operahuset, till hvilken artilleri-kommittéens ledamöter från Götha och Vendes artilleriregementen voro inbjudne. Vid den skål, som af regementets Chef Öfverste Dassau proponerades för H. M. Konungen, afsjüngos följande verser, författade af en medlem utaf officerskorpsen:

O Svea! det flyende året
Med stormen och döden i spåret
Sjönk ned uti seklernas haf.
Hvad än utur stormen du räddat,
Förgäte du ej, att den bäddat
En älsklings förtidiga graf.

När solen ur delade skyar
Sin livvände värma förnyar,
Blir frid uti människors bröst;
Då torkas den flödande tåren,
Då läkas de blödande såren,
Och Hopp ger åt Minne sin tröst.

Som förr doftar blomman i dalen;
Hon bröts ej, fast sorgen och qualen
Förbleknat den rödnande hyn;
Än tronar på fjellarne eken,
Som bergats ur stormiga leken,
Och gungar sin krona i skyn.

Gläds, Nord! att din Konung du äger,
Att, räddad från plågornas läger,

Han är hvad han fordom dig var;
 Än skuggar oliven hans tinning
 Och än är hans lugna besinning
 Din borgen för framtida dar.

Nu kärlek går kring uti husen
 Och tänder de strålände ljusen.
 Så brede dess flamma med makt
 Sitt sken på de isiga fjellen,
 Och skönt i den vintriga qvällen
 Den tindre med norrskenet prakt!

Den stige till himlen med böner
 Från Nordens förenade söner,
 Med böner från gammal och ung:
 O konungars Konung! bevara,
 Som nu, ur hvar hotände fara
 Vårt land i dess frälsade Kung!

General-tulldirektören Prth. Gyllenhaal hade till ytterligare firande af dagen inbjudit tullverkets samtliga härvarande embets- och tjänstemän till souper (i f. d. Petersénska huset vid Munkbron). Under måltiden föreslog Friherren, efter några inledande ord om dagens betydelse, en underdånig skål för H. M. Konungen, hvilken skål tömdes under de lifligaste hurrarop, hvarpå folksången uppstämdes. Efter afsjungandet af några andra sånger åtskiljdes det glada sällskapet, sedan dess medlemmar tecknat sig för, i förhållande till deras tillgångar, icke obetydliga bidrag till de projekterade arbetarebostäderna i Stockholm.

Secundchefen för Konungens Svea Lifgarde utdelade till gemenskapen af sitt regemente en gratifikation af 2 sk. b:ko per man.

Bilnings-cirkeln firade dagen medelst ett sammanträde i la Croix's stora sal, hvilken för tillfället var rikt eklärerad.

Sällskapets fordna ordförande, direktören och riddaren Borg, tolkade i ett tal på vers dagens höga betydelse; före talet afsjöngs hymnen »ur Svenska hjertans djupa» och efter talet en sång till H. M. Konungen, komponerad af Hr Cronhamn, som under aftonen anförde chörerna; härpå följde den gamla Folksången och ett niofaldigt hurra. — Sällskapets talrika chör hade vunnit ytterligare förstärkning genom de Elever, som under vintern åtnjutit undervisning i Bildnings-cirkelns sångskola, samt genom Kongl. Musikaliska Akademiens Elever och nya Folksångsföreningen, hvilken sedan några år tillbaka är bildad af dess nitiska sånglärare Ahlstrand. Sedan åtskilliga Fosterländska sånger blifvit afsjungna, framträdde Sällskapets vice Ordförande Andersson och förordade det vackra företaget angående uppförandet af arbetarebostäder, samt uppmanade de närvarande ledamöterna att anteckna sig för bidrag härtill. Hr Anderssons hjertliga och för saken varma framställning belönades icke allenast med den sköna sången: »Herrliga land», utan af hundraåtals underskrifter. — Sedan en skål för H. M. Konungen blifvit tömd, som åtföljdes af sång, *lefve-* och *hurra-*rop, föreslog Hr Andersson äfvenledes en skål för en ännu fastare förening emellan Konung och Folk samt Folken sinsemellan, hvilken besvarades med sången »Hell Dig Du höga Nord». — Sällskapet åtskiljdes omkring kl. 11.

En person, som vill vara okänd, hade låtit med middag bespisa de 291 å Södra Arbetshuset intagna hjonerna; och uti öl dracks under niofaldiga hurrarop H. M. Konungens skål, som proponerades af en utaf personalen.

Hr Davidson lät på sin bekostnad undfagna samtliga barnen och tjänstepersonalen å Stora Barnhuset med förfriskningar.

Direktören vid Danviks Hospital, Distillatoren C. Z. Titz, hade på sin bekostnad föranstaltat en festlig aftonmåltid åt alla underhållstagare äfvensom tjänstepersonalen vid *Danviks Hospitals- och Därhus-inrättning*, uppgående i antal till 400 personer.

Den af vederbörande Polismyndigheter utfärdade uppmaning till insamling af medel för bildandet af en fond, i och för uppbyggandet af *arbetarebostäder*, har af alla klasser emottagits med särdeles välvilja, och ehuru för ögonblicket den hittills subskriberade summan ej med visshet är känd, har man dock all anledning förmoda att det goda ändamålet inom en ej aflägsen framtid uppnås, då redan 20,000 r:dr r:gs äro tecknade.

Midt i det flammande ljushafvet stod det *Kongl. Slottet* ensamt mörkt och omhöljdt af nattens dunkel. Det såg ut som visste det stolta jätteverket med sig, att det icke behöfde dessa yttre lågor på en dag sådan som denna, och att det inom sig gömde en glädje af långt högre och andligare art, än det jordiska ljusets matta bild. Man skiljde sig ett ögonblick från det stojande hvimlet, och inträdde med ett slags romanesk vördnad genom de nu öde hvalfven, då ur den inre borggårdens skuggor de herrliga tonerna: »Ur Svenska hjertans djup en gång» klingade till örat. Man gick åt det håll, hvarifrån dessa toner hördes, och en skön syn, liknande en ljuf och vänlig dröm, mötte då ögat. Flera arbetare hade här församlat sig, för att på sitt sätt uttrycka sin tillgifvenhet för den gode Konungen. Sången var anspråkslös, och konsten förmådde här icke gifva något yttre behag åt hjertats välvilja. Man såg uppåt de långa fönster-raderna; allt var dunkelt, blott ett enda fönster var svågt belyst, och i det såg man tvenne skuggor sitta lutade till hvarandra, lyssnande på de enkla tonerna. De sutto der dessa tvenne, så ensamma, så förtroliga, midt under det att alla andra deltog i det bullrande hvimlet derute. Det var

Oscar och Josephina, som lyssnade till ljuden ur Svenska Folkets hjerta. Det tycktes, som torkade den älskade monarken en tår ur sitt öga, och ur mångens rullade i samma stund en stor och klar perla, den tysta tolken af tacksamhet mot Gud för det framfarna och af en varm bön för fosterlandets framtid och för dess ädle Konungs lycka.

Så var då denna glädjedag förbi. Dess fröjd var icke blandad af några obehag, ehuru hufvudstadens befolkning nästan utan undantag deri deltagit, och mängden för öfrigt också varit ökad af resande och allmoge från landet. Det enda för dylika skådespel oskiljaktiga obehaget var trängseln; dock hände ingen olycka, utom här och der förlusten af en mössa eller ett rockskört. Polisen var i rörelse, men bortblandad i den stora mängden. Dess verksamhet blef aldrig påkallad, och befolkningen hedrade sig genom sin stillhet under allt detta hvimmel. Det må till ytterligare heder för denna befolkning omnämnas, att intet mål af bithörande beskaffenhet den följande dagen var anmaldt i Kongl. Polis-kammaren.

Ljusen hafva utbrunnit, men minnet af denna högtid återstår, jemte den genom samma högtid uttalade hyllningen åt Sveriges Konung, åt Konung OSCAR I.

Innehåll.

Kongl. Familjens promenad.

Förteckning å byggnader och platser, som på stadens
bekostnad blifvit illuminerade.

Fyrverkeriet å Artillerigården.

Rådhuset.

Riddarhuset.

Gustaf Wasas bildstod.

Riddarhustorget.

Riddarholmskyrkan.

Hofrättens, Kammar-Collegii och Stats-Contorets förenade
embetshus.

Kammar-Rättens och Förvaltningens af Sjöärenderna för-
enade embetshus.

Riksgälds-Contorets hus.

Riksens Ständers hus.

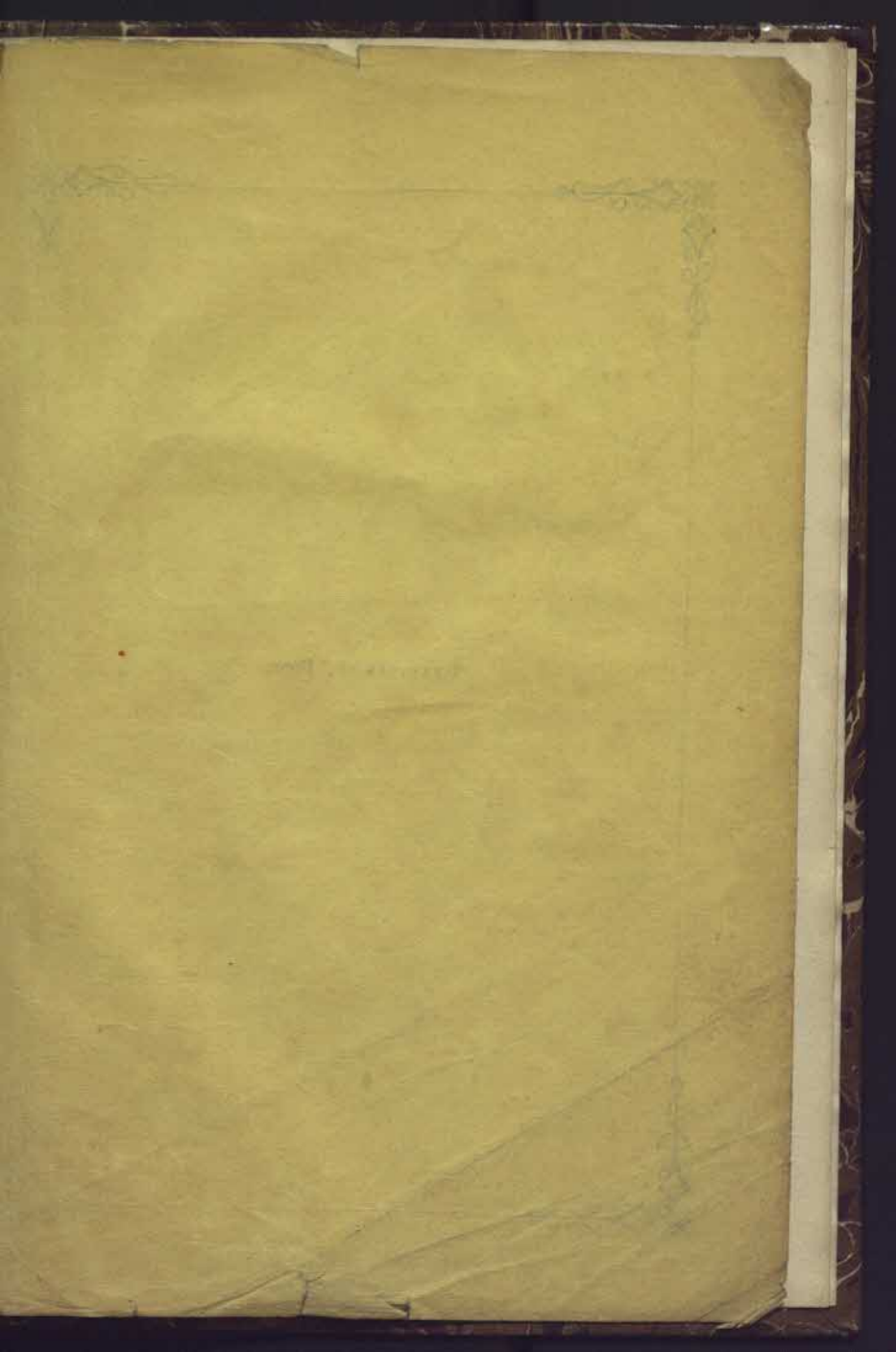
Frimurare-logen.

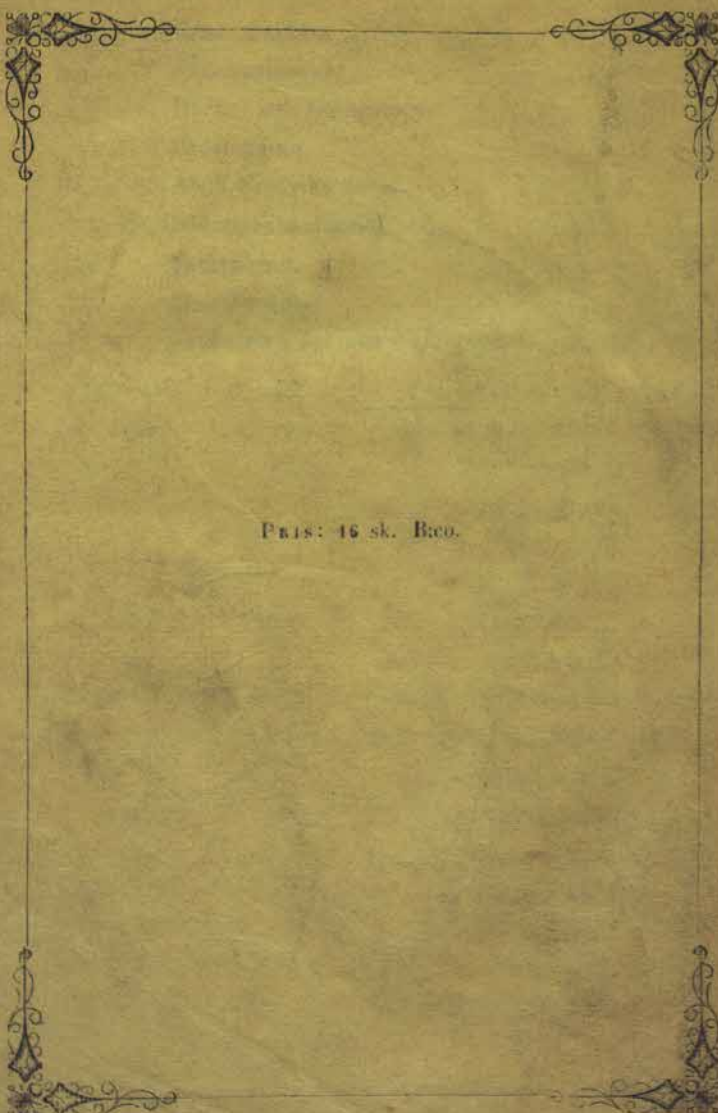
Hr Norstedts hus.

- Fru Meschs våning i Storkyrkobrinken.
 Grosshandl. Smerlings d:o i d:o.
 Börsen.
 Norrbro.
 Gustaf Adolfs Torg.
 Bondeska palatset vid Rosenbad.
 Fria Konsternas Akademi.
 Nya Kungsholmsbron.
 Eldqvarnen.
 Serafimer-Lazarettet.
 Hr Bolinders fabrik.
 Kungsholms kyrktorn.
 Pyramid af tjärtunnor i Karthagos backe.
 Carolinska Institutet.
 Garnisons-sjukhuset.
 Kungsholms fattighus.
 Fredsgatan.
 Drottninggatan, Barnhuskällaren, Stora Barnhuset, Ve-
 tenskaps-Akademien, Adolf Fredriks kyrka och Ob-
 servatorium.
 Norra Badstugatan, Lundtmakaregatan och Tullportsgatan.
 Hötorget.
 Landtbruks-Akademiens hus.
 Brunkebergstorg.
 Malmskilnadsgatan.
 Malmtorgsgatan.

Norra Smedjegatan.
Trumpetarebacken.
Styckgjutarebacken.
Regeringsgatan.
Carl XIII:s torg.
Trädgårdsgatorna.
Blasieholmen.
Skeppsholmen.
Norrlandsgatan.
Nybrohamnen.
Artilleriplanen.
Nybrogatan.
Ladugårdslandstorget.
Storgatan.
Gamla Norrebro.
Mynttorget.
Myntgatan.
Stadssmedjegatan.
Vesterlånggatan.
Tyska kyrkan.
Stora Nygatan.
Kornhamnstorget.
Lilla Nygatan.
Munkbrogatan.
Slussgatorna.
Stadsgårdshamnen.

Brunnbacken. /
 Södermalmstorg. /
 Horns- och Göthgatorna. /
 Badstugatan.
 Adolf Fredriks torg. /
 Södermanlandsgatan. /
 Skeppsbron. /
 Slottsbacken.
 Banketter, Tal och Vålgörehets-yttringar.

PRIS: 16 sk. Bco.

